

Vad sa läkaren?

– Liten medicinsk ordlista

Ordlista

A

Ablatio testis	Bortopererande av testikel via snitt i pungen
Aktiv monitorering	Systematisk uppföljning av lågrisktumör, se expektans
Analgetika - analgetikum	Smärtstillande läkemedel
Androgener	Manliga könshormoner
Anestesi	Utan känsel - bedövning
Antitumoral	Mot tumör
Asteni	Orkeslöshet
Atypi	Avvikelse från det normala

B

Benign Prostata Hyperplasi – BPH	Godartad prostataförstoring
Bilateral	Tvåsidig - på både höger och vänster sida
Biopsi	Vävnadsprov
Bladderscan	Mätning av residual-urin - "kvar-urin" - i blåsan med ultraljud

C

Cystit	Urinblåseinfektion, Blåskatarr
Cystoskopi	Undersökning av urinblåsa/rör med instrument
Cytologi	Läran om celler
Cytostatika	Cellgift

D

Deletär	Skadlig
Diagnostiserad	Konstaterad sjukdom
Dietära	Kostrelaterade
Differentierad	Gradering av cellutseende
Disseminerad	Spridd

E

Endokrinologi	Läran om körtelsjukdomar
Erektill dysfunktion, ED	Nedsatt eller oförmåga att få erektion
Epidemiologi	Studier av sjukdomars utbredning - geografiskt i befolkningar, i olika åldrar e.t.c.
Epikris	Sammanfattning av sjukdomsfall
Etiologi	Läran om orsakssamband - Kausalitet
Expektans	Avvaktande med behandling/åtgärd
Extern	Utanför, yttre
Extrakapsulär	Cancerväxt utanför (prostata)kapseln

F

Fatigue	Onormal trötthet
Fimosis	Förhudsförträngning
Flare-up	Uppblossande sjukdom/symtom

G

Gleasonvärde	Gradering av prostatacancer cellens aggressivitet
GnRH	Könshormonstyrande hormon från hypofysen
Gynekomasti	Onormal förstoring av bröstkörtel hos män

H

Hematom	Blåmärke - Begränsad blodutgjutning
Hematuri	Blod i urinen
Histologi	Vävnadslära
Hyperplasi	Förstoring av organ

I

Implantation	Inplacering av främmande material i samband med operation
Initialt	I början
Inkontinens	Oförmåga att hålla tätt
Interstitiell strålbehandling	Inplantering av radioaktiva stift i det organ som ska bestrålas
Intramuskulärt	Injektion i muskel
Intravenöst	Injektion i en ven

K

KAD	Kateter via urinröret, som hålls kvar i blåsan med vätskefylld ballong
Kardiovaskulära	Gäller hjärta o kärl
Kastrering	Kirurgisk/medicinsk hämning av könshormoner – (bortopererande av testiklar alt. injektionsbehandling)
Kastrationsresistens	Prostatacancer som förlorat känsligheten för testosteronhämning
Kategorisering	Bestämmande, klassificering
Kemoterapi	Cellgiftsbehandling
Kotkompression	Hoptryckning/sammanfall av ryggkota
Kurativ	Botande
Körtelutrymning	Borttagande av lymfkörtlar

L

Laparoskopi	Kirurgiskt ingrepp via titthål
Leukocyter	Vita blodkroppar
Libido	Lust
Litotripsi	Borttagande av blåssten via urinröret
Lob	Del av organ
Lumen	Det ihåliga i ett organ
Lymfstas	Lymfstockning

M

Manifest	Tydlig, påvisbar
Metabol	Ämnesomsättning
Metastas	Dottertumör
Miktion	Uriner
Modaliteter	Behandlingstyper – sätt att göra saker/behandla
Morbiditet	Sjuklighet
Monoterapi	Behandling med enbart ett läkemedel/en metod
Morfologi	Läran om organens utseende - Yttre form och inre struktur
Mortalitet	Antal döda av visst tillstånd/sjukdom
MR	Magnetkameraundersökning

N

Narkos	Nedsövning
Naturalförlopp	Förlopp av obehandlad sjukdom
Neoadjuvant behandling	Förbehandling
Neurogena	Sammanhänger med nervbanorna
Nykturi	Behov att urinera nattetid

O

Onkolog	Läkare specialiserad i cancersjukdomar och deras behandling med strålning och läkemedel
Orkidectomi	Bortopererande av testikel via ljumsksnitt

P

Palliativ	Lindrande
Palpabel	Går att känna
Parenteral	Tillförsel utanför tarm (spruta eller dropp)
Patolog	Läkare som analyserar vävnadsprov
Perineum	Området mellan ändtarmen och pungen, mellangård
Peroral	Genom munnen

Postoperativ	Efter operation
Prevalens	Andel av befolkningen som har en viss sjukdom
Priapism	Långvarig och smärtsam onormal erektion
Progesteron	Ett av de kvinnliga könshormonerna
Progredierar - Progress	Fortskrider - Fortskridande, gradvis ökande
Proktit	Inflammation i ändtarmen
Prostatahypertrofi/ hyperplasi	Förstoring av prostata
Prostatatektomi	Bortopererande av hela prostata
Prostatit	Inflammation av prostatan
Proximal	Inåt/uppåt i kroppen, motsatt är distal
PSA	Prostata-specifikt antigen – äggviteämne som produceras av prostata
Pyelit	Njurbäckeninflammation

R

RALP	Robotassisterad laparoskopisk prostatektomi
Randomisera	Slumpmässigt indela
Regress	Tillbakagång av sjukdom/symtom
Rektalpalpation	Känna med finger i ändtarmen
Recidiv - Relaps	Återfall
Remission	Tillfällig förbättring i sjukdomstillstånd - så att man inte har några symtom eller kan se spår av sjukdom i laboratorieprov och/eller röntgenundersökning
Resektion	Operativt avlägsnande av en del av ett organ
RID	Ren Intermittent Dilatation – vidgning av urinröret med kateter
RIK	Ren Intermittent Kateterisering – självtappning med kateter efter inläring hos sjuksköterska på urolog-mottagning
Roburerande	Stärkande

S

Scintigrafi	Undersökning med radioaktivt spårämne – så kallad isotopundersökning
Screening	Söka efter sjukdom hos friska individer
Second opinion	Ytterligare bedömning av annan läkare
Seeds	Radioaktiva frön som förs in i prostatan
Serum-testosteron	Halt av manligt könshormon i blodet
Sfinkter	Ringmuskel
Spermatocele	Sädesvätskecysta – vätskehålor i bitestikel
Steroid	Viss typ av hormon, ex kortison
Strålbehandling	Behandling med joniserande strålning
Suprapubisk kateter	Kateter i urinblåsan via bukväggen
Symtomatologi	Sjukdomsyttring i form av besvär/sjukdomstecken

T

TAB	Total androgenblockad – total hämning av manligt könshormon
Terapiform	Behandlingsform
Testosteron	Manligt könshormon
Transuretralt	Ingrepp genom urinröret
Transuretral resektion	Bortskärande av vävnad via instrument i urinröret
TRUL	TransRektalt UltraLjud – Undersökning av prostata via ändtarmen med ultraljud - ekolodning
TUIP	TransUretral Incision av prostata – Klyvning av blåshalsmuskeln för att förbättra vattenkastningen
TURB	TransUretral Resektion av Blåstumör – Hyvling/bränning av tumörvävnad i blåsväggen
TURP	TransUretral Resektion av Prostata – Hyvling av prostatavävnad

U

Ultraljudsundersökning	Metod för undersökning/avbildning av organ - med ekolodning
Unilateral	Ensidig
Uremi	Urinförgiftning
Uretra	Urinrör
Uretrastriktur	Förträngning av urinröret
Urinretention	Oförmåga att tömma urinblåsan fullständigt
Uretrastenos	Urinrörsförträngning
Uretrit	Urinrörsinfektion/inflammation
Uretrotomi	Klyvning av förträngning i urinröret
Uretär	Urinledare
Uretärkateter	Smal kateter i urinledaren; om kvarliggande mellan njure och blåsa kallas den splint, stent, pigtail, dubbel-J
Urodynamik	Tryck/flödesmätning i urinblåsa, prostata och urinrör
Urolog	Läkare specialiserad på urinvägarnas kirurgiska sjukdomar
Uroterapeut	Specialistsjuksköterska som sköter vissa urologiska utredningar och behandlingar

V

Vesicula seminalis	Sädesblåsa
Vesica urinaria	Urinblåsa
Viscera	Inre organ i buken

Ö

Ödemtendens	Benägenhet för vätskesvullnad
Östrogen	Ett av de kvinnliga könshormonerna

Prostatacancerförbundet

Prostatacancerförbundet är en riksorganisation med 27 regionala och lokala patientföreningar som verkar för ökad kunskap om prostatacancer och driver påverkansarbete för en bättre prostatacancervård. Förbundet stödjer även forskning, utveckling och opinionsbildning genom en egen fond – Prostatacancerfonden.

Prostatacancerförbundet arbetar för en bättre, mer sammanhållen och patientorienterad vård. Vi stödjer och efterfrågar mer forskning för tidig upptäckt, säkrare diagnostik och mer skonsamma behandlingsmetoder. Vi kräver också att nya metoder och nya läkemedel snabbt tas i bruk.

Prostatacancerfonden

Plusgiro 900101-7

Bankgiro 900-1017

Swish 9001017

Prostatacancerfonden har som syfte att:

- Stödja svensk forskning och utveckling om prostatacancer.
- Utveckla kompetensen hos vårdpersonal och patientföreträdare inom svensk prostatacancervård.
- Genomföra opinionsbildande insatser i kampen mot prostatacancer.